

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 15 mars 1926 kl. 5 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 4, i anledning av väckt motion om förbud mot anordnande utan polismyndighets tillstånd av demonstrationståg m. m. på allmän plats å landsbygden.

Uti en i första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 15, har herr *Frändén* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utfärdande av sådana föreskrifter, enligt vilka demonstrationståg och därmed jämförliga tillställningar icke få äga rum på allmän plats på landsbygden utan tillstånd av polismyndigheten, vid äventyr av böter.

Motionen.

Av motionen synes framgå, att den avser, att 13 § i ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 bör delvis komma till tillämpning beträffande landsbygden i dess helhet.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning infordrat yttranden rörande motionen från samtliga länsstyrelser; och äro nämnda yttranden såsom bilagor fogade vid utskottets utlåtande.

Införade yttranden.

I de inkomna yttrandena har i allmänhet erinrats om bestämmelserna i 30 § av ovannämnda ordningsstadga. Första momentet av denna paragraf innehåller, att vad i stadgan är föreskrivet för stad skall gälla även i tillämpliga delar för köping, hamn, fiskläge och annat ställe med större sammanträngd befolkning, då Kungl. Maj:ts Befallningshavande efter vederbörandes hörande sådant förordnar genom beslut, som skall Kungl. Maj:ts prövning underställas. Enligt paragrafens 2 mom. äger Kungl. Maj:ts Befallningshavande jämväl, där omständigheterna sådant föranleda, att efter vederbörandes hörande genom beslut, som underställes Kungl. Maj:ts prövning, förordna att vad i 13 § av ordningsstadgan är föreskrivet, skall tillämpas på visst område invid eller i närheten av stad. Beträffande övrig del av landsbygden eller den egentliga landsbygden, äger Kungl. Maj:ts Befallningshavande icke förordna om tillämpning av ordningsstadgan eller 13 § av densamma annat än ifråga om maskerad, bal, lekstuga, lindansning, positivspelning och dylikt, akrobatiska konststycken, konstridning, djurförelisning eller andra därmed jämförliga tillställningar. I fråga om sist om-

2 Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande Nr 4.

förmälda områden finnes dock möjlighet för landskommun att i enlighet med 7 och 74 §§ i kungl. förordningen om kommunalstyrelse å landet den 21 mars 1862 antaga särskilda kommunala ordningsstadganden av det i motionen åsyftade innehåll, vilka ordningsstadganden dock skola fastställas av länsstyrelserna.

Ehuru sålunda redan nu vissa medel stå till buds för vinnande av motionens syfte, har det övervägande antalet länsstyrelser tillstyrkt åtgärder i motionens riktning. En del av dessa hava dock ansett det tillfyllest att i fråga om tillställningar av ifrågavarande slag stadga endast anmälningskyldighet till polismyndigheten. Såsom skäl för sitt tillstyrkande hava länsstyrelserna därvid i allmänhet anfört, att de tillstyrkta åtgärderna vore av värde för upprätthållande av ordning och säkerhet på landsbygden, varjämte av en del länsstyrelser framhållits, att tillställningar av ifrågavarande slag ofta nog kunde bliva hinderliga för samfärdseln å de allmänna vägarna, vilken i följd av automobilväsendets utveckling numera vore allestädes synnerligen livlig.

Beträffande det sätt, på vilket motionens syfte skulle kunna förverkligas, hava de flesta länsstyrelserna icke lämnat några direkta anvisningar. Några av dem ha emellertid uttalat sig för att 2 mom. i 30 § ordningsstadgan för rikets städer måtte sålunda ändras, att Kungl. Maj:ts Befallningshavande skulle äga förordna om tillämpningen av stadgans 13 § även för område å den egentliga landsbygden. En av länsstyrelserna synes däremot ha ansett att från ordningsstadgan för rikets städer fristående bestämmelser vore erforderliga. Slutligen har från vissa länsstyrelser gjorts gällande att bestämmelser angående tillställningar av ifrågavarande slag lämpligen skulle kunna intagas uti den s. k. vägtrafikstadgan.

Det bör vidare erinras, att några länsstyrelser avstyrkt vidtagande av i motionen föreslagna åtgärder. Sålunda har länsstyrelsen i Halmstad ansett någon anledning till åtgärder icke föreligga. Länsstyrelsen i Örebro har ifrågasatt, att det föreliggande spörsmålet borde upptagas till prövning först i samband med en allmän ordningsstadga för rikets landsbygd och länsstyrelsen i Umeå att man borde avvakta verkningarna av den nya polislagstiftningen, varigenom polisbevakningen på landsbygden erhållit större effektivitet än tillförne.

Utskottet.

Av länsstyrelsernas utlåtanden synes det framgå, att det är önskvärt, att polismyndigheten beredes större möjligheter, än som nu stå till buds, ifråga om övervakande av allmän ordning och trafik vid demonstrationståg och därmed jämförliga tillställningar på allmän plats å landsbygden. Utskottet anser sig i anledning härav böra tillstyrka vidtagande av åtgärder i motionens syfte, varvid utskottet dock får framhålla, att såsom villkor för avhållande av tillställning av ifrågavarande slag bör fordras allenast skyldighet att i god tid förut göra anmälan hos polismyndigheten. Utskottet förutsätter härvid, att motionens uttryck »därmed jämförliga tillställningar»

avser alla tillställningar, som föranleda större folksamlingar och att med allmän plats avses plats, varom förmäles i 11 kap. 15 § strafflagen, d. v. s. väg, gata, torg eller annan plats, som är upplåten för den allmänna samfärdseln eller eljest allmänneligen befares eller där allmän marknad eller auktion hålles.

Huruvida den bestämmelse, som sålunda av utskottet förordats, bör komma till stånd genom en fristående författning, avsedd att tillämpas på de områden av landsbygden, där ordningsstadgan för rikets städer eller dess 13 § icke äro gällande, eller lämpligen kan inarbetas i annan författning, därom anser sig utskottet icke böra meddela några anvisningar.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att första kammaren ville för sin del besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utfärdande av sådana föreskrifter, enligt vilka demonstrationståg och därmed jämförliga tillställningar icke få äga rum på allmän plats på landsbygden utan föregående anmälan till polismyndigheten.

Stockholm den 15 mars 1926.

På utskottets vägnar:

ERIK ANDERSSON.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Andersson* i Hägelåkra, *Sandegård*, *Johansson** i Hornsberg, *Schedin*, *Sundberg*, *Magnuson* och *Karlsson* i Gillberga.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Sandegård*, *Magnuson* och *Karlsson* i Gillberga, vilka anförd:
»Då av den i ärendet förebragta utredningen torde framgå, att något behov av skärpta föreskrifter i de uti motionen berörda hänseenden i allmänhet icke anses föreligga och då enligt vår mening av motionären inga särskilda omständigheter angivits, som påkalla en speciallagstiftning av i motionen tänkt art, anse vi, att utskottet bort hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.»

Utlåtande från länsstyrelsen i Stockholms län.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Länsstyrelsen får till en början erinra att enligt 13 § ordningsstadgan för rikets städer skall anmälan göras till polismyndighet om anordnande av sådana tillställningar, som omförmälas i berörda 13 §, ävensom att be-
träffande vissa, i andra stycket av samma paragraf angivna slag av till-
ställningar polismyndighetens tillstånd skall avvaktas innan tillställ-
ningen får äga rum. Till detta slag av tillställningar hör tillställning,
som skall äga rum på gata, torg eller annan allmän plats eller på annat
under bar himmel beläget ställe, till vilket allmänheten eljes har obehind-
rat tillträde. Motionen åsyftar uppenbarligen icke hela den grupp av till-
ställningar, varom sist förmäles. I motionen talas nämligen endast om
demonstrationståg och därmed jämförliga tillställningar, vilka äga rum
på allmän plats å landsbygden. Härvid framställer sig den frågan vad som
skall menas med allmän plats å landsbygden. Dit höra givetvis de all-
männa vägarna, men huruvida man därutöver kan tala om allmänna plat-
ser å landsbygden, torde vara tvivelaktigt.

För bedömande av frågan om behövligheten av sådan lagstiftning, som
åsyftas i motionen, torde böra beaktas innehållet i andra stycket av § 30 i
ordningsstadgan, varigenom möjlighet är beredd att utsträcka 13 § giltig-
hetsområde till landsbygden. Så har skett beträffande vissa kommuner
inom Stockholms län.

På frågans nuvarande läge anser sig länsstyrelsen visserligen icke böra
göra något definitivt uttalande i ämnet, men finner sig dock oförhindrad
att giva uttryck åt den uppfattning att skäl synas tala för en lagstiftning
i den i motionen angivna riktning.

Till stöd för denna uppfattning får länsstyrelsen hänvisa till följande
omständigheter. Genom den allt mer tilltagande motortrafiken har sam-
färdseln på de allmänna vägarna å landsbygden fått en hela annan karak-
tär än förr. Trafikens intensitet har i hög grad ökat, vilket haft till följd
dels att vida större försiktighet numera måste iakttagas vid färdandet å
vägarna och dels att vägarna måste i möjligaste mån reserveras för det
med dem avsedda ändamålet, d. v. s. att vara förmedlare av den allmänna
sambärdseln. Ser man frågan från *dessa* synpunkter torde det icke kunna be-
stridas, att anordnande av demonstrationståg och därmed jämförliga till-
ställningar å allmän väg icke är önskligt. Vid sådant förhållande torde
fog icke saknas för utfärdande av föreskrift om skyldighet för anordnare
av dylika tillställningar å allmän väg att hos polismyndighet begära till-
stånd att på sådant sätt taga dylik väg i bruk.

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang erinra om de allmänna synpunk-
ter, som ligga till grund för bestämmelserna i stadgan den 15 juni 1923 om
trafiken å vägar och gator.

För frågan torde icke heller vara utan betydelse omsorgen om upprätt-

hållande av ordning å allmän väg, i vilket avseende erinras om de särskilda bestämmelser i ordningens intresse, som beträffande allmän väg äro meddelade i 11 kap. 15 §, tredje stycket strafflagen.

Stockholm å landskansliet den 4 februari 1926.

NILS EDÉN.

DANIEL EKELUND.

Utlåtande från länsstyrelsen i Uppsala.

Till riksdagens första kammars första tillfälliga utskott.

Länsstyrelsen, som inhämtat utlåtande av landsfogden i länet, får, med överlämnande av detta utlåtande, anföra följande.

Motionärens yrkande, att allmän plats å landsbygden icke må utan tillstånd av polismyndigheten tagas i anspråk för demonstrationståg och därmed jämförliga tillställningar, synes hava goda skäl för sig.

Länsstyrelsen kan emellertid icke underlåta att fästa uppmärksamheten därpå, att genom en föreskrift härom endast en ringa del löses av de frågor, som behandlades i sakkunnigbetänkande den 11 oktober 1919 med förslag till lag om utövande av den svenska medborgare tillförsäkrade församlingsrätt m. m. samt i länsstyrelsens den 27 januari 1920 däröver avgivna underdåniga utlåtande.

Uppsala slott i landskansliet den 12 februari 1926.

HJ. L. HAMMARSKJÖLD.

RICHARD BRING.

Utlåtande från länsstyrelsen i Nyköping.

Till riksdagens första kammars första tillfälliga utskott.

Med anledning därav får Konungens befallningshavande överlämna i ärendet införskaffade yttranden från landsfogden och de tretton landsfiskalerna i länet samt för egen del anföra, att här i länet icke efter år 1909 visat sig något mera kännbart behov av en bestämmelse därom att demonstrationståg eller dylikt icke finge å landsbygden anordnas utan tillstånd av eller anmälan hos ortens polismyndighet; att, såsom även framhållits i landsfogdens yttrande, möjlighet föreligger att enligt 30 § av ordningsstadgan för rikets städer förordna om tillämpning av § 13 i samma stadga för områden invid eller i närheten av stad; samt att, därest föreskrifter i det syfte, som med motionen avses, med hänsyn särskilt till förhållandena i andra delar av riket, må finnas vara behöfliga, det synes

6 *Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande Nr 4.*

Konungens befallningshavande lämpligast att inskränka sig till en föreskrift om skyldighet för vederbörande att om tillämnat demonstrationståg eller dylikt göra *anmälan* hos landsfiskalen i orten.

Nyköping i landskansliet den 13 februari 1926.

På länsstyrelsens vägnar:

W. FAHLCRANTZ.

ELIAS BRANDEL.

Utlåtande från länsstyrelsen i Linköping.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Kungl. Maj:ts befallningshavande, som i ämnet inhämtat yttranden från landsfogden i länet samt några av länets landsfiskaler, överlämnar härmed de sålunda infordrade yttrandena. För egen del får Kungl. Maj:ts befallningshavande anföra, att Kungl. Maj:ts befallningshavande, i likhet med de hörda polismyndigheterna och på huvudsakligen samma skäl som de, anser en lagstiftning i den riktning, som i motionen ifrågasättes, vara påkallad av nu rådande förhållanden.

Linköpings slott i landskansliet den 11 februari 1926.

ERIC TROLLE.

V. E. VON DER LANCHEN.

Utlåtande från länsstyrelsen i Jönköping.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Såsom motionären framhållit hava under den tid av snart sextio år, som förflutit sedan gällande ordningsstadga för rikets städer tillkom, förhållandena å landsbygden i väsentlig mån förändrats. De tillställningar, som avses i stadgans 13 §, torde vid tiden för stadgans tillkomst huvudsakligen hava ägt rum i städerna och de stadsliknande samhällena på landsbygden. Vad särskilt angår demonstrationståg och därmed jämförliga tillställningar äro dessa företeelser icke längre ovanliga på landsbygden i synnerhet i industrisamhällen, där ju intresset för allmänna angelägenheter av olika slag är särskilt framträdande.

Inom Jönköpings län hava några större olägenheter av den nu rådande ordningen hittills icke kommit till synes. Något egentligt behov av den ifrågasatta åtgärden kan således för detta läns vidkommande icke anses föreligga. Äd som i framtiden kan inträffa, därom vet man dock intet; och ur allmän ordningssynpunkt synes det önskvärt, att en viss kontroll över ifrågakomna tillställningar komme till stånd. Kungl. Maj:ts befallningshavande finner det emellertid varken nödigt eller lämpligt att för nu ifrågavarande fall föreskriva skyldighet för vederbörande att begära

polismyndighets tillstånd. Om förhållandena i stad med dess sammanträngda befolkning och ofta rätt livliga trafik påkalla en sådan tingens ordning, torde i fråga om den rena landsbygden hänsynen till den allmänna ordningen endast kräva, att en anmälan om det planerade demonstrationståget i god tid göres till den lokala polismyndigheten för att denna må kunna meddela de föreskrifter och träffa de anordningar i övrigt, som i varje särskilt fall kunna anses vara av behovet påkallade.

På grund av vad sålunda anförts får Kungl. Maj:ts befallningshavande för sin del förklara sig icke hava något att erinra mot, att sådana föreskrifter utfärdas, att skyldighet åläggas envar, som på allmän plats å landsbygden vill anordna demonstrationståg eller dylika tillställningar, att vid stadgat äventyr till vederbörande polismyndighet i god tid därom göra anmälan.

Jönköping i landskansliet den 12 februari 1926.

CARL MALMROTH.

(oläslig namnteckning.)

Utlåtande från länsstyrelsen i Växjö.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

För såvitt till länsstyrelsens kännedom kommit, har saknaden av sådana bestämmelser, som uti berörda motion närmast ifrågasatts för länets vidkommande icke medfört några egentliga olägenheter. Emelertid lär icke kunna förnekas, att sådana tillställningar, som avses i 13 § i ordningsstadgan för rikets städer, kunna även där berörda stadga icke vunnit tillämpning medföra större eller mindre risk för ordningen störande uppträden. Särskilt gäller detta då tillställningen äger rum på gata, torg eller annan allmän plats eller på annat under bar himmel beläget ställe, till vilket allmänheten eljest har obehindrat tillträde. Med hänsyn särskilt till den ofta otillräckliga polispersonalen på rena landsbygden kan det givetvis också ur ordningssynpunkt vara av stor vikt för vederbörande polismyndighet att i tid få kännedom om sådan tillställning för att bliva i tillfälle att vidtaga de mått och steg, som i förekommande fall kunna anses påkallade. Visserligen torde kunna erinras, att, där behov av bestämmelser, motsvarande de i förenämnda paragraf intagna, uppstått eller kan vara att emotse beträffande visst område å landet, men förutsättningar för att bringa ordningsstadgan i dess helhet till tillämpning inom området icke äro för handen, Kungl. Maj:ts befallningshavande jämlikt 30 § i stadgan äger förordna, att förenämnda paragraf skall å området tillämpas, och i viss mån torde väl också syftet med bestämmelserna i oftanämnda paragraf kunna för landsbygden ernås genom åvägabringande jämlikt § 7 andra stycket i förordningen om kommunalstyrelse på landet av sådana ordningsstadganden, som där avses. Sålunda i lagstiftningen på området redan förefintliga stadganden, vilkas tillämpning kräver en viss förberedelse, synas dock ej numera fylla behovet av ett snabbt ingripande, där sådant ur ordningssynpunkt kan befinnas påkallat. Länsstyrelsen anser

8 *Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande Nr 4.*

sig för den skull böra förorda en närmare undersökning i vad mån ordningsföreskrifter motsvarande dem, som innefattas uti 13 § i ordningsstadgan för rikets städer, lämpligen må kunna införas jämväl i fråga om landsbygden.

Växjö, i landskansliet, den 9 februari 1926.

A. BESKOW.

S. A. LILJA.

Utlåtande från länsstyrelsen i Kalmar.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Sedan Kungl. Maj:t genom skrivelse den 29 sistlidne januari anbefallt länsstyrelsen att avgiva yttrande över en inom riksdagens första kammare väckt motion om förbud mot anordnande utan polismyndighets tillstånd av demonstrationståg m. m. på allmän plats å landsbygden, får länsstyrelsen i sådant avseende anföra, att länsstyrelsen i den allmänna ordningens intresse och särskilt med hänsyn till den synnerligen livliga trafik, som numera genom automobiltrafikens utveckling råder å de allmänna vägarna, anser bestämmelser i det av motionären angivna syfte av behovet påkallade.

Kalmar i landskansliet den 8 februari 1926.

JOHN FALK.

E. T. LIDMAN.

Utlåtande från länsstyrelsen i Visby.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

I anledning härav får Konungens befallningshavande, med bifogande av från landsfogden i länet infortrat yttrande i ärendet anföra följande.

Då i motionen talas om med demonstrationståg jämförliga tillställningar, torde få antagas att därmed avses i första hand allmänna sammankomster. Tvivelaktigt synes däremot vara huruvida jämväl egentliga nöjeställningar åsyftas.

För städer och å landsbygden belägna stadsliknande samhällen, i fråga om vilka förordnats att ordningsstadgan för rikets städer på dem skola äga tillämpning, gäller i förevarande avseende, jämlikt § 13 i stadgan, att, om tillställning skall äga rum å gata, torg eller allmän plats polismyndighetens tillstånd därtill skall avvaktas. Enligt § 30 andra stycket i oförmålade ordningsstadga äger emellertid Konungens befallningshavande att genom beslut som skall underställas Kungl. Maj:ts prövning, förordna att föreskrifterna i förenämnda § 13 skola gälla även på visst annat område å landet än ovan säges, dock med den inskränkning att de av berörda föreskrifter, som avse andra tillställningar än vissa nöjeställningar, må tillämpas endast å område invid eller i närheten av stad.

Inom detta län har hittills något förordnande enligt § 30 andra stycket i ordningsstadgan för rikets städer icke utfärdats. Och något kännbarare behov för landsbygdens vidkommande av sådana föreskrifter som innefattas i § 13 av stadgan har såsom av landsfogdens yttrande med därtill hörande bilagor framgått icke gjort sig gällande.

Det lär dock icke kunna förnekas, att även å den egentliga landsbygden demonstrationståg och sammankomster å allmänna vägar och platser lätteligen kunna förorsaka hinder i trafiken och jämväl vålla andra oordningar. Ur ordningssynpunkt torde det därför få anses önskligt att vederbörande landsfiskaler om dylika tillställningar erhålla underrättelse i så god tid att nödiga åtgärder för ordningens upprätthållande må kunna vidtagas.

Om alltså motionen måste anses äga fog för sig, synes dock densamma, så länge den vilande frågan om lagstiftning rörande församlingsrätten icke blivit avgjord, ej böra föranleda till annan åtgärd än en föreskrift om anmälningsskyldighet beträffande demonstrationståg och allmänna sammankomster, som äro avsedda att äga rum på allmän väg eller plats å landsbygd.

Visby i landskansliet den 13 februari 1926.

GUSTAF ROOS.

K. J. LUNDBLAD.

Utlåtande från länsstyrelsen i Karlskrona.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Länsstyrelsen kan visserligen icke påvisa något fall här i länet, som skulle häntyda på nödvändigheten av den i motionen ifrågasatta utsträckningen av ordningsstadgans föreskrift rörande tillställningar å allmän plats att gälla även för landsbygden, men då å några andra orter behov av en dylik utsträckning lär hava yppats och densamma i allt fall blott synes ägnad att främja god ordning jämväl vad angår landsbygden, anser länsstyrelsen motionärens förslag vara värt allt beaktande.

Det synes länsstyrelsen som om den ifrågasatta bestämmelsen lämpligast skulle kunna inrangeras i den befintliga lagstiftningen på det sätt, att senare delen av andra stycket i § 30 av ordningsstadgan för rikets städer ändrades så att det omfattade icke allenast maskerad, bal m. m. utan alla tillställningar, som avses i ordningsstadgans § 13 andra stycket. Härigenom komme bestämmelsernas giltighet för varje särskilt område å landet att bliva beroende på vederbörande länsstyrelses och, efter underställning, Kungl. Maj:ts prövning. Detta torde möjligen kunna anses tillräckligt åtminstone tills vidare intill dess en mera stadgad erfarenhet kunde giva vid handen, att föreskrifterna borde få mera allmän giltighet.

Ett från landsfogden i länet infordrat yttande i ärendet bifogas.

Karlskrona å landskansliet den 13 februari 1926.

SVEN HAGSTRÖMER.

JOSEF FRÖBERG.

Utlåtande från länsstyrelsen i Kristianstad.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Beträffande tätare bebyggda områden i närheten av städerna finnes redan genom stadgandet i 30 § andra stycket i ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 möjlighet beredd till kontroll över tillställningar av ifrågakarande slag. Detsamma är i viss omfattning förhållandet även inom andra områden på landet, där behov av sådan kontroll kan anses föreligga. Slutligen kunna ordningsbestämmelser för landsbygden av kommunalmyndigheterna beslutas uti den i 7 § i kungl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 stadgade ordning.

För den rena landsbygden förefinnes emellertid med sistnämnda undantag inga inskränkningar i vederbörandes rätt till anordnande av demonstrationståg och därmed jämförliga tillställningar. Efter den av länsstyrelsen verkställda utredningen att döma torde inom Kristianstads län något mera markerat behov av ordningsföreskrifter i fråga om dylika tillställningar icke föreligga. En del av de hörda polismyndigheterna hava dock såsom önskemål angivit, att rättigheten till anordnande av offentliga möten och tillställningar på ett eller annat sätt reglerades även på landsbygden.

Enligt länsstyrelsens mening torde lämpligen böra stadgas skyldighet för anordnare av demonstrationståg och därmed jämförliga tillställningar å allmän plats att därom hos polismyndighet göra anmälan ävensom rätt för polismyndighet att dels meddela de närmare ordningsföreskrifter, som i särskilt fall kunna vara erforderliga, och dels att upplösa sammankomsten, därest den skulle visa sig åsyfta eller innebära något, som strider mot allmän lag, eller föranleder svårare oordning.

Kristianstads landskansli den 12 februari 1926.

På länsstyrelsens vägnar:

JOSEF FISCHER.

C. RICH. LUNDBERG.

Utlåtande från länsstyrelsen i Malmö.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Enligt länsstyrelsens förmenande äro s. k. demonstrationståg att hänföra till sådana tillställningar, för vilkas anordnande å gata, torg eller annan allmän plats eller på annat under bar himmel beläget ställe tillstånd av polismyndighet enligt § 13 i ordningsstadgan för rikets städer erfordras. Då i § 30 samma stadga inrymts befogenhet för länsstyrelse att, där omständigheterna därtill föranleda, genom beslut, som underställes Kungl. Maj:ts prövning, förordna, att vad i förstnämnda paragraf är stadgat skall tillämpas å visst område invid eller i närheten av stad, är redan nu sörjt för att bestämmelser i den av motionären ifrågasatta riktning kunna i viss utsträckning införas.

Enär, såvitt till länsstyrelsens kännedom kommit, några oordningar icke plägat här i länet förekomma i samband med s. k. demonstrationståg å landsbygden, kunna erfarenheter från detta län icke åberopas såsom stöd för en skärpning av föreskrifterna i ämnet därhän, att förbud som ovan nämnts även skulle gälla å landsbygden i allmänhet, vadan länsstyrelsen ej heller anser sig böra förorda en sådan skärpning.

Emellertid synes det länsstyrelsen lämpligt, att städerna och städernas närmaste omnejd bliva i förevarande avseende mera likställda än fallet är med de föreskrifter, som nu gälla och ovan omnämnts. Det får nämligen anses oegentligt, om för område intill en stad, ehuru det i fråga om bebyggelse och befolkning utgör ett med staden, i allmänhet gälla andra bestämmelser än i staden med avseende å tillställningar, om vilka här är fråga. Större likställighet skulle enligt länsstyrelsens mening vinnas, därest länsstyrelsens förordnande enligt 30 § ordningsstadgan icke gjordes beroende av den förutsättning, som uttryckts i bisatsen: »där omständigheterna därtill föranleda». Lämpligt synes därför vara, att nämnda bisats i paragrafen utgår.

Malmö i landskansliet den 16 februari 1926.

J. RAMEL.

HJ. KJÄLL.

Utlåtande från länsstyrelsen i Halmstad.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Med anledning av motionen nr 15 i första kammaren om förbud mot anordnande utan polismyndighets tillstånd av demonstrationståg m. m. på allmän plats å landsbygden får länsstyrelsen i Hallands län såsom begärt yttrande anföra, att i detta län något sådant allmänt förbud icke visat sig vara av behovet påkallat. På den rena landsbygden torde dylika demonstrationståg m. m. knappast förekomma, utan skulle det vara i municipal-samhällen, stationssamhällen och å andra platser med mera sammanträngd befolkning. Yppar sig därstädes behov av reglerande föreskrifter i nu förevarande avseende, finnes ju möjlighet att förklara ordningsstadgan för rikets städer eller speciellt dess 13 § tillämplig å samhället. För övriga fall kan kommunal ordningsstadga beslutas av kommunalstämma eller kommunalfullmäktige samt fastställas av länsstyrelsen.

Länsstyrelsen får fördenskull avstyrka bifall till motionen.

Halmstads slott i landskansliet den 6 februari 1926.

AXEL MÖRNER.

AXEL MAGNUSSON.

Utlåtande från länsstyrelsen i Göteborg.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Med anledning härav får Kungl. Maj:ts befallningshavande anföra följande.

Såsom motionären erinrat, gäller enligt § 13 i ordningsstadgan för rikets städer, att tillställning, som är avsedd att äga rum på gata, torg eller annan allmän plats eller på annat under bar himmel beläget ställe, till vilket allmänheten eljest har obehindrat tillträde — sålunda bland annat demonstrationståg — icke må äga rum, innan polismyndigheten därtill lämnat tillstånd. Om sådant tillstånd erhållits, är vederbörande skyldig att ställa sig till efter rättelse de ordningsföreskrifter, som av polismyndigheten i sammanhang därmed kunna meddelas.

Dessa bestämmelser, vilka gälla för stad, kunna, efter förordnande av Kungl. Maj:ts befallningshavande som underställes Kungl. Maj:ts prövning, å landsbygden bliva tillämpliga *dels* för platser med större sammanträngd befolkning, *dels ock* för visst område invid eller i närheten av stad.

Beträffande annat område å landsbygden kan genom särskilt förordnande endast vad i § 13 är stadgat om maskerad, bal, lekstuga, lindansning och därmed jämförliga tillställningar bliva tillämpligt.

Vad detta län angår, gäller ordningsstadgan för rikets städer i ett stort antal municipalsamhällen, varjämte § 13 i dess helhet äger tillämpning å Västra Frölunda, Askims och Backa invid Göteborg belägna kommuner samt å Slättens invid Lysekil belägna samhälle.

Å landsbygd, där nu ifrågakvarande stadgande i § 13 av ordningsstadgan icke kan bliva tillämpligt, kunna sålunda demonstrationståg och liknande tillställningar anordnas utan vare sig tillstånd eller anmälan. Emellertid lär det stå kommun öppet att, i enlighet med §§ 7 och 74 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, besluta särskild ordningsstadga, varigenom anordnande av sådana tillställningar göres beroende av särskilt tillstånd av polismyndighet, och torde det även ligga inom Kungl. Maj:ts befallningshavandes befogenhet att, därest omständigheterna skulle sådant påkalla, på grund av den ännu gällande § 10 i landshövdingensinstruktionen av den 10 november 1855 utfärda ordningsföreskrifter i sådant syfte.

Vad detta län beträffar, hava demonstrationståg å landsbygden endast i något enstaka undantagsfall förekommit, vadan något bestämt behov av bestämmelser i motionens syfte knappast kan sägas föreligga. Kungl. Maj:ts befallningshavande förmenar dock, att det, principiellt sett, ur allmänna ordningens synpunkt vore riktigt, att demonstrationståg och liknande tillställningar å allmän plats icke finge anordnas utan tillstånd av polismyndighet. Sannolikt skulle väl dylikt tillstånd i allmänhet icke förvägras, men genom ett stadgande i avsedd riktning bleve polismyndigheten i varje fall i tillfälle att meddela lämpliga ordningsföreskrifter och beredas möjlighet att närvara för ordningens upprätthållande. Kungl. Maj:ts befallningshavande har därför icke något att erinra mot bifall till motionen.

Göteborg i landskansliet den 10 februari 1926.

OSCAR von SYDOW.

ERNST THORIN.

Utlåtande från länsstyrelsen i Vänersborg.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Till en början får länsstyrelsen medgiva, att något behov av sådan åtgärd, som i motionen föreslagits, icke här i länet gjort sig i vidare mån kännbart. Dock har i några fall kommit till länsstyrelsens kännedom, att möten hållits å allmän väg och att landsfiskalerna då varit tveksamma angående lämpliga formen för ett ingripande till betryggande av samfärdseln och den allmänna ordningens upprätthållande. Vidare har i ett fall (se regeringrättens årsbok 1910, referat 27) en länsstyrelsens resolution, varigenom viss person vid vite förbjudits att hålla föredrag å allmän väg inom länet, så tillvida ändrats av regeringsrätten, att förbudet förklarades hava gällt allenast för det tillfälle, som omförmälts i ingripandet föranledande offentligt tillkännagivande. Regeringsrätten motiverade denna ändring med att förbud av ifrågasättande beskaflenhet ej finge meddelas annat än för ett eller flera särskilda tillfällen eller med annan lämplig begränsning.

Såväl länsstyrelsens egen behörighet att med nyss angivna begränsning efter behov utfärda vitesförbud mot möten, demonstrationståg och andra tillställningar å allmän väg som ock underordnad polismyndighets rätt att direkt ingripa, då dylik tillställning avsevärt hindrar trafiken, torde vara ställd utom tveivel. Men de medel, som sålunda stå till buds för upprätthållande av obehindrad trafik å de allmänna vägarna, synas icke vara tillräckliga. Enligt länsstyrelsens uppfattning böra de i den allmänna ordningens intresse fullständigas med en — lämpligen i den av Kungl. Maj:t utfärdade vägtrafikstadgan inpassad — bestämmelse av ungefär det innehåll, som i motionen ifrågasättes, gällande för vad enligt nyssberörda stadga förstås med väg. En sådan föreskrift skulle först och främst upphäva den ovisshet, som tydligen hos vissa myndigheter är rådande angående lämpliga förfaringssättet, då olägenheter för trafiken kunna vara att frukta på grund av demonstrationståg eller andra liknande tillställningar, och vidare läser det icke kunna anses vara annat än lämpligt, att polismyndighet i förväg får underrättelse om dylika tillställningar och sålunda beredes tillfälle ej mindre att därvid närvara för ordningens upprätthållande än även att avstyra ett möte eller tåg, som på grund av olämpligt vald tid eller plats skulle i särskild grad verka hinderligt för samfärdseln.

Visserligen bör i detta sammanhang beaktas, att 30 § andra stycket i ordningsstadgan för rikets städer bereder möjlighet för länsstyrelse att förordna, såväl att vad i stadgans 13 § är föreskrivet skall tillämpas å visst område invid eller i närheten av stad, som ock att vad i samma paragraf är stadgat beträffande maskerad, bal, lekstuga, lindansning, positivspelning eller dylikt, akrobatiska konststycken, konststridning, diurförevisning eller andra med dessa jämförliga tillställningar skall tillämpas jämväl å annat område å landet än förut nämnts, men härvidlag är att märka, att enligt paragrafens formulering möjligheten till dylikt förordnande för område, som ej är beläget invid eller i närheten av stad, icke är utsträckt till de i 13 § omförmälta fallen då tillställning, som eljest ej skulle kräva tillstånd, skall »äga rum på gata, torg eller annan allmän plats.

eller på annat under bar himmel beläget ställe, till vilket allmänheten eljest har obehindrat tillträde». Således kan för område på längre avstånd från stad *varken* föreskrivas den enbara anmälningsplikten för skådespel, förevisande av annat konststykke än akrobatiskt, konsert eller eljest musik utom positivspelning eller dylikt, allmänt föredrag, i den mån sådant över huvud drabbas av bestämmelserna i 13 §, samt »andra tillställningar av vad beskaffenhet som helst», till vilka allmänheten har tillträde, *eller* den skyldighet att begära tillstånd, som enligt 13 § skulle åligga anordnare av sådan tillställning, därest den vore avsedd att äga rum å allmän plats. Detta synes länsstyrelsen vara en oegentlighet som bör rättas, ty polismyndighets ingripande gentemot sådant, »som strider mot sedlighet eller allmän lag eller föranleder till svårare oordning» vid exempelvis ett möte eller ett föredrag kan vara lika behöfligt i ett litet samhälle ute på landet som i ett område straxt utanför en stad, och polismyndigheten bör gent emot klander för underlåtenhet att i dylikt fall ingripa icke kunna freda sig med invändningen, att mötet eller föredraget var för densamma obekant. Det kan tyckas, att nyss anförda skäl skulle tala för ett utsträckande av 13 § i ordningsstadgan giltighetsområde till hela riket, men från praktisk synpunkt är nog detta onödigt. Behovet att i ordningens intresse övervaka de i 13 § omförmälda tillställningarna kan i allmänhet lokaliseras till vissa platser, och det lär för den skull vara nog, om 30 § i ordningsstadgan så ändras, att den ej vidare, så att säga, sönderfaller i två delar, utan kommer att innehålla ett bemyndigande för länsstyrelse att förordna om tillämpning av 13 § bestämmelser å visst område å landet, invid eller i närheten av stad eller där eljest behov av sådant förordnande kan anses föreligga.

Skulle den sålunda föreslagna ändringen av 30 § i ordningsstadgan komma till stånd, kunde det ovan förordade tillägget till vägtrafikstadgan synas vara onödigt och vore det nog också, därest man kunde så tänja begreppet »område å landet» i 30 §, att länsstyrelse ansåges berättigad ange vägnätet som ett dylikt område; men — då detta sista näppeligen går för sig, då vidare vägarna äro av beskaffenhet att kunna på ett flertal olika punkter erbjuda lämpliga platser för tillställningar av här ifrågasvarande art och då slutligen vägarna intaga en särställning, som blivit skarpt markerad genom tillkomsten av vägtrafikstadgan, där man hittills, nog i allmänhet icke utan förvåning, saknat det principiella förbudet mot folksamlingar och tillställningar, som kunna föranleda sådana, eventuellt kompletterat med bestämmelser om undantag efter anmälan till eller tillstånd av offentlig myndighet — anser sig länsstyrelsen även för det fall att ordningsstadgan ändras böra vidhålla sin uppfattning om lämpligheten av att en bestämmelse i motionens riktning får sin plats just i vägtrafikstadgan.

Vänersborg i landskansliet den 13 februari 1926.

På länsstyrelsens vägnar:

GUSTAF LIDSTRÖMER.

R. LUNDEBERG.

Utlåtande från länsstyrelsen i Mariestad.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott

Så vitt synes, avses i motionen, att den i § 13, andra stycket, av ordningsstadgan för rikets städer givna föreskriften beträffande stad om tillstånd av polismyndighet för anordnande av här åsyftade tillställningar på gata, torg eller annan allmän plats eller på annat under bar himmel beläget ställe, till vilket allmänheten eljest har obehindrat tillträde, skulle utsträckas även till landsbygden. Det framhålles nämligen, att förhållandena på stora delar av landsbygden numera vore i förevarande hänseende tämligen analoga med dem i städerna. I närheten av många städer finnes stora områden, där samma behov av ordningsföreskrifter föreläge som för själva områdena, och likartat behov förekomme även esomoftast på rena landsbygden.

Icke allestädes på landsbygden är det emellertid, enligt redan nu gällande bestämmelser, tillåtet att utan tillstånd av vederbörande polismyndighet på ovan angivet sätt anordna tillställningar av den art, varom nu är fråga. Enligt 30 § ovanberörda ordningsstadga kräves nämligen sådant tillstånd dels inom köping samt municipalsamhälle, där nämnda stadga förordnats skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse, dels ock å sådant område iavid eller i närheten av stad, i avseende vara stadens § 13 i särskild ordning föreskrivits i förevarande hänseende skola tillämpas. På landsbygden i övrigt fordras emellertid ej något tillstånd, än mindre föreligger ens anmälningsskyldighet.

Att bestämmelser i sådant hänseende dock äro behöfliga även där, torde erfarenheten få anses hava givit vid handen. Samfärdseln å landsbygdens vägar är numera av helt annan karaktär än förut. Motorfordonstrafikens snabba utveckling gör det numera nödvändigt ej mindre att iakttaga vida större försiktighet vid färdseln på vägarna utan även att dessa i möjligaste mån reserveras för allmänna samfärdseln. Automobilismens allmänna utbredning har jämväl, så att säga, minskat avstånden på landsbygden och möjliggjort större rörlighet, varigenom folksamlingar lättare kunna åvägbringas.

Härtill kommer följande omständighet. Frånvaron av enhetliga bestämmelser i nu ifrågavarande avseende har nämligen under de senaste decennierna framkallat slitningar av ganska allvarlig art, vilka verkat allt annat än välgörande på samhällslugnet. Förutom de i motionen särskilt antydda demonstrationstågen, vill länsstyrelsen erinra om vad som under den tilländalupna tiden förekommit beträffande de å allmänna vägar på landsbygden och annorstädes där anordnade politiska möten och föredrag. I brist på enhetliga bestämmelser i ämnet har i ett flertal fall, då omständigheterna gjort åtgärd till allmänna ordningens upprätthållande nödvändig, kommit i tillämpning ännu gällande § 10 i instruktionen för landshövdingarna i riket med flera tjänstemän den 10 november 1855, vilket lagrum tillerkänner länsstyrelse befogenhet att för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet vidtaga erforderliga åtgärder och jämväl i fall, där icke ansvar är i lag bestämt, stadga erforderliga viten. De förbud, som på sådan grund tillkommit, hava merendels uppfattats såsom uttryck för godtycke och maktmissbruk samt föranlett för ordningsmakten men-

16 *Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande Nr 4.*

liga och lugnet störande artiklar i tidningspressen. Frågan äger även intimt samband med den ömtåliga s. k. församlingsfriheten. Länsstyrelsen tillåter sig hänvisa till justitieombudsmannens ämbetsberättelser ävensom regeringsrättens årsbok (ref. 27 för 1910).

Länsstyrelsen finner alltså giltiga skäl föreligga för en lagstiftning i nu ifrågavarande hänseende. Densamma torde emellertid böra föregås av en ingående undersökning rörande alla på frågan inverkan omständigheter och länsstyrelsen finner därför en framställning i sådant hänseende befogad.

Mariestad å landskansliet den 12 februari 1926.

AXEL EKMAN.

CARL FRÖBERG.

Utlåtande från länsstyrelsen i Karlstad.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Enligt Kungl. Maj:ts befallningshavandes erfarenhet hava inom detta län hitintills icke framträtt några särskilda olägenheter till följd av frånvaron av sådana bestämmelser, som åsyftas av motionären i föreliggande fråga. Det har emellertid inträffat, att demonstrationståg ägt rum å allmän väg och att Kungl. Maj:ts befallningshavande, efter därom på förhand erhållen kännedom, funnit sig böra föranstalta om extra polisbevakning till förebyggande, att hinder i allmän trafik därvid uppkomme och för ingripande i händelse av oordningar. Enligt Kungl. Maj:ts befallningshavandes mening måste det också anses lämpligt, att föreskrift meddelas därom, att demonstrationståg och därmed jämförliga tillställningar icke få äga rum å allmän plats på landsbygden utan därtill av polismyndighet meddelat tillstånd, i anslutning till vad i motsvarande hänseende finnes bestämt i ordningsstadgan för rikets städer.

Karlstad i landskansliet den 12 februari 1926.

ABR. UNGER.

GEORG SAMUELSON.

Utlåtande från länsstyrelsen i Örebro.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Kungl. Maj:ts befallningshavande, som i anledning härav ansett sig böra i ärendet höra landsfogden och landsfiskalerna i länet, får härmed överlämna från dessa inkomna yttranden, varjämte Kungl. Maj:ts befallningshavande får för egen del anföra följande.

Såvitt Kungl. Maj:ts befallningshavandes erfarenhet sträcker sig, har något behov av en lagstiftning i det i motionen angivna syftet, vad länet angår, hitintills icke visat sig för handen.

Inom flertalet av de större samhällena å länets landsbygd är ordningsstadgan för rikets städer gällande och 13 § av samma stadga är i dess helhet tillämplig inom flera av länets landskommuner.

Säkerligen kunna emellertid, såsom i motionen framhålles, förhållandena flerstädes, särskilt i närheten av städer och andra samhällen, vara sådana, att särskilda ordningsföreskrifter i ifrågavarande hänseende äro erforderliga.

Det synes Kungl. Maj:ts befallningshavande dock vara varken nödvändigt eller lämpligt att för dylika särskilda fall tillskapa en för hela landet gällande författning, utan en reglering i sådant hänseende torde fastmera böra ske med tillämpning av det förfarande som anvisas i 30 § ordningsstadgan för rikets städer.

Härigenom skulle säkerligen det ändamål, vartill motionen syftar, vara åtminstone i väsentlig mån uppnått.

Om emellertid inom vissa delar av landet ur allmän ordningssynpunkt särskilda föreskrifter i förevarande hänseende skulle vara erforderliga bör detta enligt Kungl. Maj:ts befallningshavandes uppfattning icke ske genom en speciallagstiftning, som berör endast nu avsedda fall, utan torde för sådan händelse böra till omprövning upptagas frågan om en allmän ordningsstadga för rikets landsbygd.

Örebro slott i landskansliet den 15 februari 1926.

HENNING ELMQUIST.

ALB. NISSER.

Utlåtande från länsstyrelsen i Västerås.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Konungens befallningshavande får i följd härav anföra följande.

I motionen erinras därom, att i ordningsstadgan för rikets städer § 13 stadgas förbud, om polismyndigheten ej därtill samtycker, mot tillställningar på gata, torg eller annan allmän plats eller på annat under bar himmel beläget ställe, till vilket allmänheten eljest har obehindrat tillträde. Motionären framhåller, att i närheten av många städer finnas stora områden, där samma behov av ordningsföreskrifter finnes som för själva stadsområdena, och att även på rena landsbygden det under senare tiden esomoftast förekommit, att demonstrationståg anordnats, som i vidsträckt omfattning lett till störande av den allmänna ordningen.

Det förefaller, som om motionären icke tillräckligt beaktat stadgandet i § 30 av ordningsstadgan, enligt vilken länsstyrelse genom beslut, som skall underställas Kungl. Maj:ts prövning, kan förordna, dels att ordningsstadgan skall i tillämpliga delar gälla även för köping, hamn, fiskläge eller annat ställe med större sammanträngd befolkning, dels ock att § 13 i ordningsstadgan skall tillämpas å visst område invid eller i närheten av stad. Vid tillämpning av sagda § 30, som emellertid förutsätter även andra skäl än ordningssynpunkter, synes sålunda en huvudpart av de önskemål, motionären framställt, kunna tillgodoses.

Vad den egentliga landsbygden beträffar har sig Konungens befallningshavande icke bekant, att något större behov av ett förbud, sådant som motionären tänkt sig, därstädes framträtt. Förhållanden kunna ju emellertid inträda, som kunde motivera åtgärder i dylikt avseende. Man har då främst att tänka på de allmänna landsvägarna, vilka ju äro avsedda för trafik och icke till folkmötesplatser. Emellertid föreställer sig Konungens befallningshavande, att det åtminstone för närvarande, kunde vara nog med att stadga anmälningsskyldighet till vederbörande polismyndighet innan å ort, där ordningsstadgan för rikets städer ej äger tillämpning, tillställning för allmänheten finge anordnas å allmän plats. Polismyndigheten visste då i förväg vad som tillärnades. Därest därigenom exempelvis allmän trafik hindrades, lärer det tillkomma polismyndigheten att undanröja sådant hinder, redan enligt nu gällande bestämmelser.

Västerås slott i landskansliet den 5 februari 1926.

WALTER MURRAY.

ALB. NORBERG.

Utlåtande från länsstyrelsen i Falun.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Länsstyrelsen har i ärendet hört landsfiskalerna i Kopparbergs och Stora Tuna Ovanbrodels distrikt, vilka yttranden överlämnas.

Såsom eget yttrande i ärendet får länsstyrelsen anföra, att länsstyrelsen icke har något att erinra mot motionen, enär bestämmelser för landsbygden motsvarande 13 § i ordningsstadgan uti förevarande fall kunna anses vara av behovet påkallade. Emellertid synes det länsstyrelsen lämpligt att utredning sker i ett sammanhang, om och i vad mån bestämmelser analoga med dem i nämnda paragraf äro erforderliga för landsbygdens vidkommande.

Falun i landskansliet den 15 februari 1926.

På länsstyrelsens vägnar:

JOHN FAHLROTH.

AGNE IHRFELT.

Utlåtande från länsstyrelsen i Gävle.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Motionen avser, att bestämmelser motsvarande den i 13 § i ordningsstadgan för rikets städer angående tillställningar under bar himmel skola vinna tillämpning även å landsbygden.

Enligt 30 § i nämnda stadga kan såväl stadgan i sin helhet komma att gälla för köping, hamn, fiskläge och annat ställe med större sammanträngd

befolkning som även endast dess 13 §, och således även nu ifrågavarande bestämmelser, att tillämpas å visst område invid eller i närheten av stad, och erfordras i båda fallen härför, att länsstyrelsen efter vederbörandes hörande sådant förordnar genom beslut, som skall underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Emellertid torde, såsom i motionen och i landsfogdens yttrande framhållits, även på den s. k. rena landsbygden behov av ordningsföreskrifter i nu ifrågakomna avseende föreligga, vartill kommer att även inom sådana områden, där det skulle kunna ifrågakomma att, på sätt ovan angivits, införa antingen hela ordningsstadgan för rikets städer eller endast dess 13 §, det i många fall torde befinnas tillräckligt eller lämpligare, att endast de i motionen avsedda föreskrifterna bleve gällande.

Länsstyrelsen får därför förorda en lagstiftning i motionens syfte.

Gävle slott å landskansliet den 13 februari 1926.

SVEN LÜBECK.

OSKAR RYDIN.

Utlåtande från länsstyrelsen i Härnösand.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Vid upprepade tillfällen hava störande uppträden föranletts av s. k. demonstrationståg och därmed jämförliga tillställningar å allmänna vägar och andra allmänna platser av detta läns landsbygd. Även då man med god tanke om de demonstrerandes ordningskärlek velat förutsätta att ordningar icke skulle förekomma vid dessa tag, har erfarenheten visat, att ordningen ej sällan blivit störd och att det icke varit för vederbörande polismyndighet möjligt att behörigen upprätthålla densamma, helst polismyndigheten i de flesta fall icke på förhand ägt kännedom om demonstrationens företagande.

Länsstyrelsen anser för sin del önskvärt, att lämpliga föreskrifter varda meddelade i syfte att i större utsträckning än nu är fallet möjliggöra upprätthållandet av ordning vid demonstrationståg och därmed jämförliga tillställningar å allmän väg eller å annan allmän plats å rikets landsbygd.

Härnösand i landskansliet den 9 februari 1926.

KARL STENSTRÖM.

KRISTIAN WIK.

Utlåtande från länsstyrelsen i Östersund.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Enligt § 30 i ordningsstadgan för rikets städer kan antingen sagda stadga i dess helhet eller § 13 i stadgan genom särskilt beslut göras tillämplig å visst område på landet. Bortsett från de fall, där sådant beslut

är meddelat, gäller för vägar och allmänna platser å landet straffskydd allenast enligt 11 kap. 15 § strafflagen. Det preventiva skydd, som § 13 i ordningsstadgan åsyftar, är således icke tillgängligt på landet. Ej heller torde sådant skydd kunna åstadkommas med tillämpning av 10 § i 1855 års landshövdingeinstruktion jämte övergångsbestämmelsen till 1918 års landshövdingeinstruktion, då förbud, varom i sistnämnda paragraf är fråga, icke gärna kan användas beträffande väg eller allmän plats.

Det torde dock vara uppenbart, att samma behov av ostörd ordning och obehindrad trafik på vägar och allmänna platser finnes på landet som i stad. Vägar och de allmänna platserna äro till för trafikens skull och för andra allmänna ändamål. Därpå bör icke intrång få göras utan prövning av vederbörlig myndighet, som vid sådan prövning jämväl kan få tillfälle att vidtaga åtgärder till förebyggande av att ett eventuellt tillstånd missbrukas.

Om ett sådant stadgande för landsbygdens del meddelas, synes detsamma böra avse icke endast demonstrationer, utan tillställning i allmänhet, som skall äga rum på väg, gata eller annan allmän plats. Därjämte vore det önskvärdt, att stadgandet i anslutning till § 13 i ordningsstadgan omfattade även maskerad, bal och lekstuga, vartill allmänheten har tillträde. Det har nämligen visat sig, att dylika tillställningar icke sällan föranleda oordningar.

Till tillställningar av nu nämnda slag torde tillstånd böra fordras. En sådan anordning synes i enlighet med grunderna för ordningsstadgans motsvarande bestämmelser erforderlig för att tillgodose det förebyggande syftet med stadgandet. Blott anmälan kan således icke anses tillräcklig.

Tillståndets meddelande bör ankomma på vederbörande landsfiskal, på sätt som gäller enligt § 30 i ordningsstadgan.

Östersund i landskansliet den 11 februari 1926.

S. LINNÉR.

J. EURENIUS.

Utlåtande från länsstyrelsen i Umeå.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Genom cirkulärskrivelse den 29 nästlidne januari har statsrådet och chefen för kungl. socialdepartementet anbefallt länsstyrelserna i samtliga län att till utskottet avgiva yttrande över en inom första kammaren väckt motion nr 15 om förbud mot anordnande utan polismyndighets tillstånd av demonstrationståg m. m. på allmän plats å landsbygden.

I anledning härav får länsstyrelsen i Västerbottens län med överlämnande av infordrat yttrande från landsfogden i länet för egen del anföra följande:

Länsstyrelsen, som icke kan finna, att behovet av sådana föreskrifter, varom i motionen är fråga, är särskilt trängande, vill erinra om, att med nu gällande stadganden möjlighet förefinnes att få de viktigaste bestämmelserna i 13 § ordningsstadgan för rikets städer tillämpliga för landsbygdsområden. Sådan möjlighet har öppnats genom kungl. kungörelsen

den 13 november 1908 angående ändrad lydelse av § 30 i ordningsstadgan för rikets städer.

Då numera genom den nya polislagens tillkomst och därmed sammanhängande åtgärder väsentligen ändrade förhållanden inom kort torde komma att inträda i fråga om ordningens upprätthållande å landsbygden, vilka förhållanden jämväl torde inverka på de i motionen påtalade missförhållandena, synes det lämpligt, att med åtgärder i motionens syfte får anstå, till dess erfarenhet vunnits rörande den nya polisorganisationens inverkan på förhållandena i ifrågavarande avseenden.

Länsstyrelsen får därför hemställa, att motionen måtte avstyrkas.

Umeå i landskansliet den 10 februari 1926.

NILS G. RINGSTRAND.

ELIS ALMGREN.

Utlåtande från länsstyrelsen i Luleå.

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

På sätt i motionen anförts finnas i närheten av många städer områden, där samma behov av ordningsföreskrifter rörande offentliga sammankomster äro för handen som för själva stadsområdena. Enligt 30 §, andra stycket, ordningsstadgan för rikets städer kunna emellertid bestämmelserna i 13 § av samma stadga förklaras gälla jämväl för sådant område. Dessa bestämmelser innebära bland annat att polismyndighets tillstånd erfordras för offentlig sammankomst under bar himmel. Vidare föreligger enligt första stycket i 30 § möjlighet att få ordningsstadgan i dess helhet och sålunda jämväl 13 § tillämplig inom köping, hamn, fiskläge och annat ställe med större sammanträngd befolkning.

För den del av landsbygden, som icke är att hänföra till ovanberörda kategorier, torde det i allmänhet icke föreligga något behov av så vittgående bestämmelser, som avses i motionen. Att även för den rena landsbygden göra offentlig sammankomst eller demonstration utomhus beroende på tillstånd av polismyndigheten synes sålunda icke påkallat. Däremot måste det enligt länsstyrelsens mening anses vara med god ordning förenligt, att polismyndigheten i tid erhåller underrättelse om tillämnade sammankomster av detta slag, så att eventuellt behöfliga anstalter för ordningens upprätthållande må kunna vidtagas. En föreskrift av innehåll, att anordnare av demonstration eller därmed jämförlig offentlig sammankomst på landet ålades skyldighet att därom göra skriftlig anmälan hos polismyndigheten i god tid före sammankomsten, torde därför få anses motiverad och kunna tillstyrkas.

Luleå i landskansliet den 13 februari 1926.

På länsstyrelsens vägnar:

ARVID LIDÉN.

A. HOLM.